

Bruttoliste over eks. på forankringsaktiviteter i Dogme-kommunerne

Indhold

Fredericia

Eksempel 1: Agenda 21 Borgergruppe i Fredericia

Eksempel 2: Green Network

Eksempel 3: Vandløbsrestaurering med projektgrupper

København

Eksempel 4: Bilfri dag

Eksempel 5: Grønt Diplom

Eksempel 6: Sundhed og økologi i Idrætsanlæg

Herning

Eksempel 7: Det Grønne Råd for Herning Kommunes Daginstitutioner

Eksempel 8: Grøn Guide – Lokal Miljøvejleder

Eksempel 9: Grønne stande på Landsskuet

Albertslund

Eksempel 10: Brugergruppen

Eksempel 11: Min by Ren by

Eksempel 12: Mangler - mangler beslutning om hvilket eks. det skal være

Ballerup

Eksempel 13: Mangler – nyeste udgave er undervejs

Eksempel 14: Mangler – nyeste udgave er undervejs

Eksempel 15: Mangler – nyeste udgave er undervejs

Eksempel 1

Forankringsredskab

Eksempel 2

Forankringsredskab Beskrivelse og evaluering

Projektets navn: Green Network

Kommune: Fredericia

Kategori: Netværk/organisering

Målgruppe: Virksomheder

Kontaktperson: Carl Åge Gregersen , tlf. 72 10 76 72

Tidshorisont**Projektbeskrivelse**

Green Network er et 10 år gammelt Miljønetværk for samarbejde mellem myndigheder og virksomheder – med en kerneindsats omkring udarbejdelse af miljøredegørelser - I de sidste år dog med stigende fokus på social redegørelser. Det oprindelige mål var at få mest miljø for indsatsen, og tæsen var at dette kunne fremmes ved en frivillig indsats fra de mere miljøaktive virksomheder. Siden har netværket udviklet sig betydeligt – og der er i dag 250 deltagende virksomheder.

Siden 2002 har Green Network arbejdet efter disse strategiområder:

- Styrke implementeringen af det bæredygtige miljøarbejde
- Udvikle værktøjer til at håndtere et ”socialt regnskab”
- Udvikle værktøjer, der understøtter virksomheds-myndigheds dialogen
- Udvikle virksomheds-virksomheds dialog
- Åbne over for at inddrage nye parter
- Være på forkant - så man kan matche de globale udfordringer
- Udbrede ideen om regionalt samarbejde om bæredygtighed og bidrage med at stille viden og kompetence til rådighed for andre netværk.

Kerneopgaven i Green Network er udarbejdelsen af bæredygtighedsredegørelser. Der er udarbejdet en detaljeret manual, kommunerne stiller assisterende arbejdskraft til rådighed ved virksomhedernes første redegørelse, der uddeles diplom for veludført redegørelse m.m.

Derudover afholder Green Network en række arrangementer og der udarbejdes en stribe projekter inden for relaterede områder – som strategiske indsatser, miljørigtig indkøb, miljø som salgsparemeter, transport, nye regler og problemområder m.m..

Målgruppen for Green Network er virksomheder i Vejle Amt og Middelfart. Nøglepersonerne i netværket er ansatte på miljø og socialområdet i både virksomheder og hos myndigheder. Årligt bruger de deltagende kommuner 2-4 ÅV + 8-10 jobtræningsforløb. Dertil kommer virksomhedernes ressourceforbrug. Der har været flere projekter støttet med puljemidler el. lign

Evaluering

Forankringsperspektiver –

Green Network har er på 10 år gået fra 50 medlemmer til 250 og fra at lave miljøredegørelser og til at arbejde med bæredygtig.

Ejerskabet hos kommunen er meget stort og den politisk forankring nærmest urokkelig, når det gælder udarbejdelsen af miljøredegørelsen.

Ejerskabet for virksomheder er varierende. Nogle har svært ved at fastholde engagementet, mens andre får hele opgaven gjort til rutine. Bedst kan det næsten udtrykkes ved som en af de lokale virksomheder gjorde ” Vil man være med i det gode selskab – så må man være med i Green Network.”

Blandt de stærke aspekter med hensyn til at forankre indsatsen hos virksomhederne er udover selve redegørelseskonceptet , er at formanden altid er en virksomhedsrepræsentant og at bestyrelsen udgøres af mindst 50 % virksomhedsfolk.

Hele konceptet med miljøredegørelser er blevet institutionaliseret med faste rutiner, deadlines og en festlig diplomoverrækkelse.

Netværket har også vist sin styrke ved at være en af de centrale aktør ved dannelsen af Key2Green - et landsdækkende netværk for netværk.

Med hensyn til hardcoreeffekter kan der måles på antal deltagende virksomheder, udarbejdede redegørelser m.m., mens det er meget vanskeligt at måle på den samlede miljøeffekt. – da indsatsen gøres på meget forskellige områder og udgangspunktet er vanskeligt at definere. Green Network har dog løbende lavet et ”samlet grøntregnskab” med nogle nøgletal for indsatsen.

Evaluering

Konklusion og anbefalinger

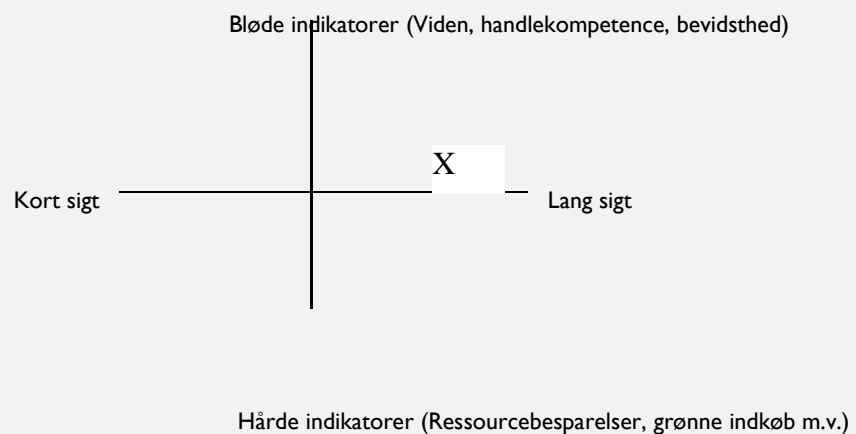
Sammenfattende er Green Network et meget succesfuldt projekt, som har stor opbakning i såvel det lokale erhvervsliv samt hos de lokale politikere. Årsagen til succesen skal bl.a. søges i erhvervslivets indflydelse på projektet og i de betydelige off. ressourcer som har været anvendt.

Resultaterne er skabt med et stort engagement og en betydelig indsats. Der har igennem alle 10 år været en række ildjæle, en bestyrelse og et sekretariat som har forstået at forny indsatsen.

Blandt udfordringerne er i dag

- At omstille fra miljø til bæredygtighed i hele konceptet
- at fastholde kreativiteten og engagementet bredt – og ikke kun på de nye opgaver – hos miljømedarbejderen.
- At sikre en vedvarende prioritering hos virksomhederne. Herunder at sikre muligheden for et rimeligt tidsforbrug

Forankringsmodel - Hvordan er projektet placeret i modellen

Modellen beskriver forholdet mellem hårde og bløde indikatorer set på kort og lang sigt. Antallet af X'er angiver hvor stor vægt der er på de enkelte områder

Eksempel 3

Forankringsredskab Beskrivelse og evaluering

Projektets navn: Vandløbsrestaurering med projektgrupper

Kommune: Fredericia

Kategori: Ordning/Projekt

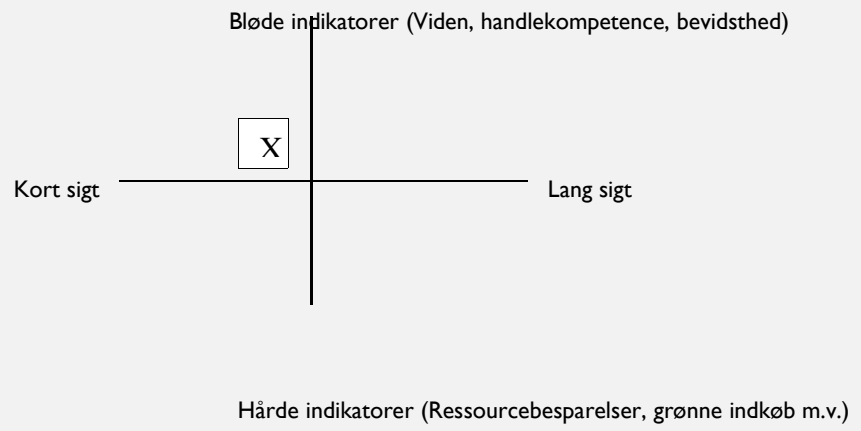
Målgruppe: Borgere

Kontaktperson: Annette Bæk eller Hans Bek-Pedersen tlf. 72 10 70 00

Tidshorizont	<p>Projektbeskrivelse</p> <p>Der er gennemført og afsluttet et projekt i Egum Møllebæk i Fredericia Kommune og tilsvarende projekter er under etablering i andre vandløb.</p> <p>Projektets ide er at borgere(læs lystfiskere) med støtte fra kommunen restaurerer vandløbsstrækninger, som trænger til et løft. Målet er at skabe større naturoplevelser for borgerne, samt bedre livsbetingelser for flora og fauna.</p> <p>Deltagerne i projektet er lystfiskere, skolebørn og kommunale aktører. Indsatsens omfang og tidsforløb er e1-3 år afhængig af engagement og projektets omfang.</p> <p>Lystfiskerne står selv for det praktiske planlægningen og det praktiske arbejde. Skoleklasser deltager ved den konkrete genopretning af naturen dvs. ilægning af gydegrus sten, beplantning m.m. Kommunen bidrager med materialer, evt. lodsejerforhandlinger, myndighedsbehandling, og står for særligt tunge opgaver og lignende. Der er også mulighed for økonomiske støtte fra diverse fonde m.m. Sportsfiskerforbundet og Amtet tilbyder faglig assistance ved planlægningen.</p>
---------------------	--

<p>Evaluering</p>	<p>Forankringsperspektiver</p> <p>Lystfiskerne har udvist stort engagement og interesse for at forbedre forholdene, og de ser det helt klart som deres projekt.</p> <p>.</p> <p>Politiske har der været stor opbakning til projekterne, da det opnås stor effekt for få kommunale ressourcer – og på et område som nyder stor politisk bevågenhed. Politikerne har således valgt at opprioritere området med yderligere penge de næste år. .</p> <p>Blandt lodsejerne er opbakningen varierende. Det kan derfor være strengt nødvendigt at indrette og tilpasse projekterne efter lodsejernes ønsker.</p> <p>Skoleklasser kan ressourcemæssigt overskue denne opgave, som giver et praktisk udbytte i faget ”Natur og teknik” og de har fået stående tilladelser fra lodsejerne til at følge projektet.</p> <p>På resultatsiden ses oftest meget hurtige og synlige resultater, som ørreder der ses allerede året efter restaureringen.</p> <p>Projektet i Egum Møllebæk er desuden forevigt af Vejle amts medieafdelingen.</p>
<p>Evaluering</p>	<p>Konklusion og anbefalinger</p> <p>Projekterne er lettilgængelige, da lystfiskernes engagement og interesse for at forbedre forholdene er betydelig.</p> <p>Lodsejerhåndteringen er en akilleshæl i projekterne. Her er det en god ide hvis kommunen er aktiv medspiller</p> <p>Det er nemt at engagere skoleklasser til opgaver som denne.</p> <p>De gode erfaringer og flotte resultater er begyndt at give genlyd, og flere lodsejere har efterspurgt hjælp til naturgenopretning i deres vandløb. Der er nu flere grupper under etablering efter samme koncept</p>

Forankringsmodel - Hvordan er projektet placeret i modellen

Eksempel 4

Forankringsredskab Beskrivelse og evaluering

Projektets navn: Bilfri dag

Kommune: Københavns Kommune

Kategori: Kampagne

Målgruppe: Pendlere

Kontaktperson:

Projektbeskrivelse

Kort beskrivelse og baggrund for projektet

- **Bilfri dag er del af projektet transportvaner. Bilfri Dag blev afholdt i en del af indre by. I 2004 havde beboerne med bil tilladelse til at køre i området, mens særlige taxier, turistbusser og pendlere i bil ikke havde adgang til området. Omkring området var 8 porte, der var bemandede med vagter. Alle andre veje til/fra området var afspærrede.**

Formål

- **Formål med bilfri dag 2004 var at skabe opmærksomhed omkring transportvalg og miljøfordelene ved alternativer til individuel biltrafik, med særlig focus på indpendlere og besøgende i Københavns Indre By.**

(målbare) Mål

- **Der skal sættes focus på udviklingen af trafikken**
- **Miljøvenlig transportadfærd skal fremmes og synliggøres til gavn for dem, der bor og færdes i byen.**

Tidsramme

Projektet gennemført i 2004

Målgruppe, aktører og initiativtagere

- **Målgruppe: Besøgende til Københavns Kommune og indpendlere.**

Aktiviteter

- **Aktiviteter rettet mod bilister i København:**
 - - Tilbud om alternativ transport til bilen i det bilfrie område.
 - - Opsat bycykler ved alle 8 porte
 - - Der var mulighed for gratis køretur med cykelrickshaw.
 - Radioen informerede om gratis cykelrickshaw.-Gratis transport med soldreven vandtaxa.
 - Cykeldrive in ved Gammel Strand med økologisk mad.
- Der ud over har der været 10 andre aktiviteter i løbet af den bilfridag som f.eks. involvering af børn og udstillinger m.v

Forankringsperspektiver –

Oplysninger/information – viden fra deltager og andre

- Der har ikke været foretaget en egentlig undersøgelse der har fokuseret på projektets forankringsegenskaber. En evaluering af projektet har omfattet trafiktællinger og spørgeskemaundersøgelse. Resultatet viste en væsentlig reduktion af antallet af biler og at 88% af Københavnerne viste der havde været afholdt Bilfri dag.
- Hvis forankringsaspektet skulle være undersøgt skulle det måles i forhold til transportmiddelvalget og om indpendlere og besøgende har indset miljøfordelene ved alternativer til individuelbiltrafik.
- Den bilfri dag organiseres af Københavns kommune. Den bilfri dag er tænkt som en metode til at skabe opmærksomhed omkring transportmiddelvalg og miljøfordelene ved alternativer til individuel biltrafik ,med særlig fokus på indpendlere og besøgende i Københavns indre by.
- Færre biler, mindre støj og luftforurening.
- Organisering/ rammer om arbejdet (aftaler, procedure m.v.)

Måleeffekt, miljøeffekter (hardcore indikatorer)

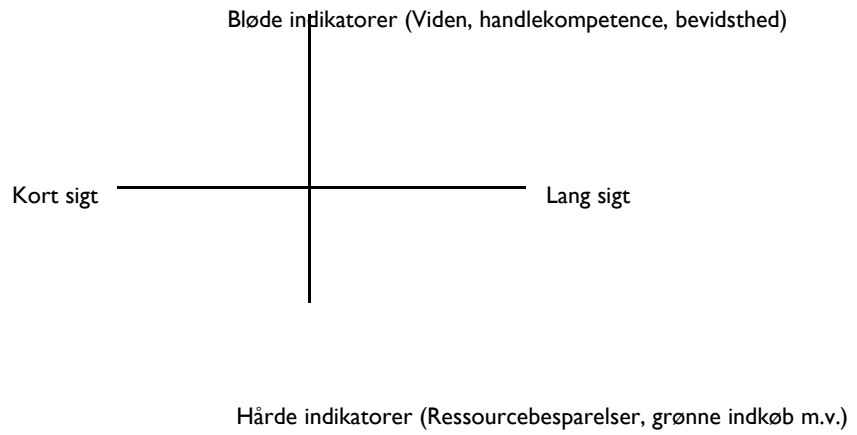
- Der er foretaget en beregning af facadestøj før og under Bilfri Dag 2004.

Evaluering

Konklusion og anbefalinger

- Barrierer/udfordringer og forhold som har fremmet projektet og forankringen
- + og – i projektforsløb
- Hvad kunne/burde evt. være gjort anderledes

Forankringsmodel - Hvordan er projektet placeret i modellen

Modellen beskriver forholdet mellem hårde og bløde indikatorer set på kort og lang sigt. Antallet af X'er angiver hvor stor vægt der er på de enkelte områder

Eksempel 5

Forankringsredskab Beskrivelse og evaluering

Projektets navn: Grønt Diplom

Kommune: Københavns Kommune

Kategori: Kampagne

Målgruppe: Boligområder i den almene sektor

Kontaktperson:

Projektbeskrivelse

Kort beskrivelse og baggrund for projektet

Dogme 2000 lægger op til forankring af miljøarbejdet i boligområder. Boligselskabernes Landsforening har udviklet et miljøstyringssystem kaldet grønt diplom der forpligter almene boligadministrationer og boligafdelinger til kontinuerlige indsatser på miljøområdet i driften. Udbredelse af diplomordningen i den almene sektor og andre boligforeninger bidrager til en lokal forankring af miljøarbejdet i boligområder og giver dermed mulighed for Københavns Kommune for opfyldelse af dogmer i Dogme 2000.

Formål

At øge kendskabet til en grønne diplomordninger i den almene sektor i Københavns kommune.

Udarbejdelse af en grøn diplomhåndbog i pixi størrelse.

Tilbud om gratis kurser for almene beboere og ansatte.

At gennemføre et pilotprojekt med grønt diplom i Mjølnerparken.

(målbare) Mål

Det er målet med grøn diplomordning at få udarbejdet ét værktøj til miljøcertificering af boligforeninger både almene og private. Dette sker ved at Miljøkontrollen sikre koordinering af projektet mellem BL og private oa.

Udarbejdelse af en grøn diplomhåndbog i pixi størrelse.

Tilbud om gratis kurser for almene beboere og ansatte.

At gennemføre et pilotprojekt med grønt diplom i Mjølnerparken.

Der igangsættes et kursus om grøn diplomordning i 2005

Mindst 20 boligafdelinger har modtaget det grønne diplom 2005-2006.

Der udarbejdes en slutrapport om resultater målt antal diplomer der ansøges i år 2005 i forhold til 2004.

Tidsramme ?

- **Målgruppe, aktører og initiativtagere**

Boligforeninger

Ressourceforbrug: tid/kr., frivillige og evt. andre ressourcer ?

Aktiviteter

Der er udarbejdet en diplomhåndbog i pixi størrelse og kendskab til håndbogen sker igennem Boligselskabernes Landsforening.

Boligafdelingerne inviteres til gratis kursus om diplomordningen.

Evaluering

Forankringsperspektiver –

Projektet virker forankret når boligselskaber indfører grøn diplomordning. Og det gennem målinger kan påvises at målene er opfyldt.

Oplysninger/information – viden fra deltager og andre

Ejerskab for aktørerne ?

Handlekompetence

Kursets indhold skal sikre at give de enkelte aktører kompetence til at opstille miljømål samt at udfylde diplomansøgning, når de enten er på kurset eller efter endt kursus.

- Andre centrale værdier

Spredning, information og ”ringe i vandet”

Udbredelse af kendskabet til håndbogen skal ske igennem de enkelte boligorganisationer og igennem Boligselskabernes Landsorganisation (BL) som også for et antal eksemplarer til uddeling i BL's kursusvirksomhed i København. Københavns Kommune får ligeledes et antal eksemplarer til uddeling. Håndbogen udsendes gratis til boligorganisationer i Københavns Kommune.

Handlemuligheder ?

Organisering/ rammer om arbejdet (aftaler, procedure m.v.) ?

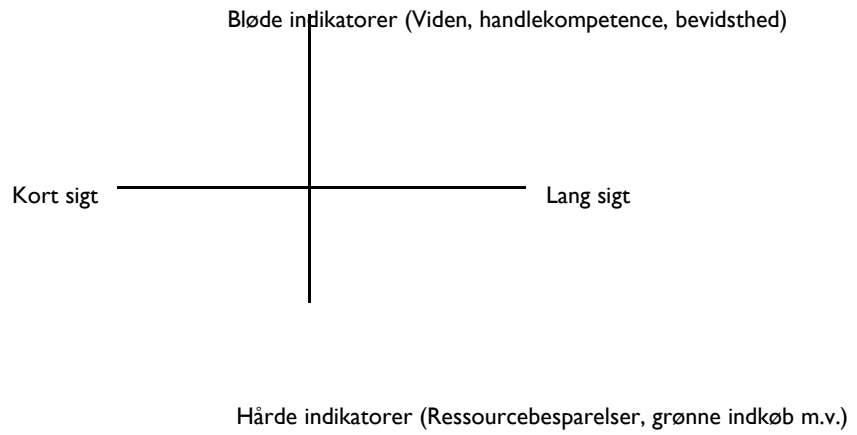
- Måleeffekt, miljøeffekter (hardcore indikatorer)

Evaluering

Konklusion og anbefalinger

- Barrierer/udfordringer og forhold som har fremmet projektet og forankringen
- + og – i projektforsløb
- Hvad kunne/burde evt. være gjort anderledes

Forankringsmodel - Hvordan er projektet placeret i modellen

Modellen beskriver forholdet mellem hårde og bløde indikatorer set på kort og lang sigt. Antallet af X'er angiver hvor stor vægt der er på de enkelte områder

Eksempel 6

Forankringsredskab Beskrivelse og evaluering

Projektets navn: Sundhed og økologi i Idrætsanlæg

Kommune: København Kommune

Kategori: Projekt

Målgruppe: Ansatte på Københavns idrætsanlæg oa

Kontaktperson:

Tidshorisont

Projektbeskrivelse

Kort beskrivelse og baggrund for projektet

Med henblik på at opfylde Dogmekravet om at mindst 75 % af de fødevarer der indkøbes i de kommunale køkkener og kantiner er projektet om Sundhed og økologi på idrætsanlæg igangsat. Det er formålet med projektet at ansatte og brugere i samarbejde med Miljøkontrollen udvikler et koncept for madtilbud på cafeer og restaurantlignende køkkener i 2-3 idrætsanlæg

Formål

At indhøste erfaringer med henblik på omlægning af madtilbud i de resterende idrætsanlæg under KI

At sætte sundhed og økologi på dagsorden hos brugere og andre borgere i lokalområdet.

At systematisere erfaringer med metodeudvikling i forbindelse med involvering af brugere i kampagnearbejde generelt..

(målbare) Mål

- **At der udarbejdes en drejebog for hvordan omlægning af idrætskantiner kan finde sted til brug for den videre udbredelse af sundhed i idrætsanlæg.**
- **At kortlægge det konkrete omfang og interesse for omlægning på idrætsanlæg.**
- **At der gennemføres uddannelsesforløb og efterfølgende rådgivning for involverede kantiner.**

Målgruppe/aktører:

- **København Idrætsanlæg og brugeregrupper oa.**

•

Tidsramme ?

•

- **Målgruppe, aktører og initiativtagere**

•

- **Ressourceforbrug: tid/kr., frivillige og evt. andre ressourcer**

- **Aktiviteter**

Evaluering

Forankringsperspektiver –

På hvilken måde virker projektet forankrende

- At konceptet efterspørges af (%-del).
- At der er tilbud om økologisk mad i de deltagende idrætsanlæg et halvt år efter projektafslutning.
- At 25 % af de sædvanlige brugere på idrætsanlæggene i en afsluttende undersøgelse svarer ja på spørgsmålet om at de er tilfredse med omlægningen af madtilbudet i køkkenet på idrætsanlægget.
- At 10 % af brugere vurderer, at de ved mere om sundhed og økologi end før projektet gik i gang.
- At der gennemføres en evaluering af presse og informationsstrategien.
- At der ved projektafslutningen er udviklet en drejebog for omlægning af køkkener på idrætsanlæg
- At e foreligger en strategi for hvordan brugere/borgerne bedst muligt inddrages i kampagnearbejde.

Oplysninger/information – viden fra deltager og andre ?

-

Ejerskab for aktørerne ?

-
- Handlekompetence
- Der er udarbejdet en detaljeret plan for hvorledes projektets aktører for den nødvendige handlekompetence. Det sker bl.a. gennem introduktion, temamøder, evalueringer. informationsaftener og kurser.

Andre centrale værdier ?

Spredning, information og ”ringe i vandet”

Der udarbejdes en informationsstrategi hvor det fremgår hvornår og hvordan kontakten til presse og medier skal håndteres. Indholdet i strategien består dels i produktion af informationsmateriale med enkle budskaber målrettet relevante målgrupper på det enkle idrætsanlæg og dels gennemførelse af arrangementer med deltagelse af idrætshallens brugere.

(Se i øvrigt under handlekompetence)

Handlemuligheder

Organisering/ rammer om arbejdet (aftaler, procedure m.v.)

Måleeffekt, miljøeffekter (hardcore indikatorer)

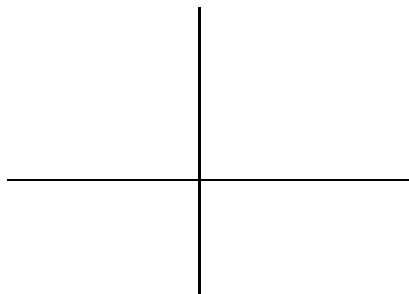
At 25 % af de sædvanlige brugere på idrætsanlæggene i en afsluttende undersøgelse svarer ja på spørgsmålet om at de er tilfredse med omlægningen af madtilbudet i køkkenet på idrætsanlægget.

At 10 % af brugere vurderer, at de ved mere om sundhed og økologi end før projektet gik i gang.

At der gennemføres en evaluering af presse og informationsstrategien.

At der ved projektafslutningen er udviklet en drejebog for omlægning af køkkener på idrætsanlæg

At der foreligger en strategi for hvordan brugere/borgerne bedst muligt inddrages i kampagnearbejde.

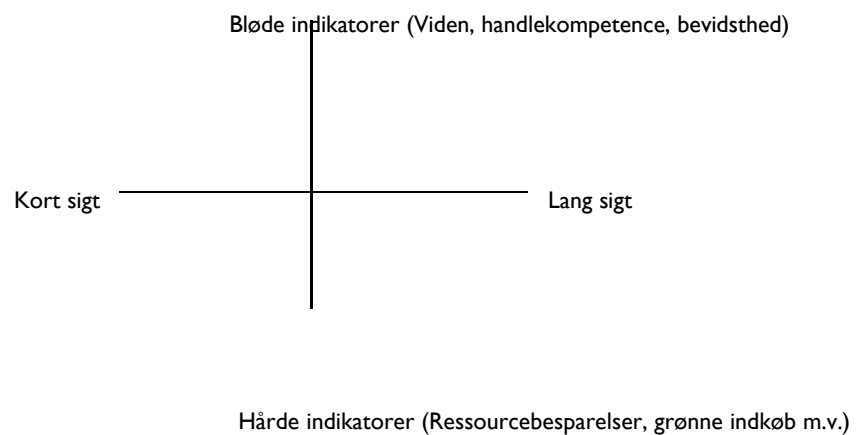

Evaluering

Konklusion og anbefalinger

- Barrierer/udfordringer og forhold som har fremmet projektet og forankringen
- + og – i projektforsløb
- Hvad kunne/burde evt. være gjort anderledes

Forankringsmodel - Hvordan er projektet placeret i modellen

Modellen beskriver forholdet mellem hårde og bløde indikatorer set på kort og lang sigt. Antallet af X'er angiver hvor stor vægt der er på de enkelte områder

Eksempel 7

**Forankringsredskab
Beskrivelse og evaluering**

Projektets navn: Det Grønne Råd for Herning Kommunes Daginstitutioner

Kommune: Herning

Kategori: Netværk/organisering

Målgruppe: Daginstitutioner, - personale, børn, forældre

Kontaktperson: Grøn Guide Line Thastum, tlf. 96 28 26 99 e-mail: mjolt@herning.dk

Tidshorisont Projektbeskrivelse

Kort beskrivelse og baggrund for projektet

På baggrund af et pilotprojekt om indføring af økologiske fødevarer ønskede en gruppe daginstitutioner at oprette et grønt råd for daginstitutionerne

Formål

At udveksle, samle og formidle grønne ideer og erfaringer institutionerne imellem

Målbare mål

En mere grøn hverdag i institutionerne med ressourcebesparelser, økologiske fødevarer, minimering af kemikalier i hverdagen, brug af naturen/naturforståelse.

Deltagelse i Det Grønne Råd kan give afsæt til en egentlig miljøledelse (som er en del af målsætningen i Dogme 2000)

Tidsramme

Rådet startede i 2001 og arbejder fortsat.

Målgruppe, aktører og initiativtagere

Målgruppe: Daginstitutioner, ansatte, ledelse og børn og mere indirekte forældre i Herning Kommune. Aktører: 17 af kommunens 57 daginstitutioner, Grøn Guide.

Initiativtagere: 7 daginstitutioner

Ressourceforbrug: tid/kr., frivillige og evt. andre ressourcer

Ressourcer inden for institutionernes egne rammer med mindre tilskud fra forvaltningen samt Grøn Guide som resourceperson

Aktiviteter

Møder, udveksling af erfaringer, grønt nyhedsbrev, foredrag, temakurser – f.eks. økologiske fødevarer og naturlegeplads, årligt tilbagevendende ”Grøn Inspirationsdag” for samtlige institutioner.

Forankringsperspektiver

Oplysninger/information – viden for deltager og andre

Både deltager og andre har fået megen information gennem udveksling, temadage, grønt nyhedsbrev og oplysninger fra Grøn Guide. Viden er opbygget gennem udveksling og erfaringer. – Oplysning og viden er centralt for at udvikle en grøn hverdag

Ejerskab for aktørerne

Ja, især fordi de selv har ønsket at rådet blev startet. Deltagerne bestemmer helt og holdent selv indholdet af rådets arbejde

Handlekompetence

Institutionerne har fået handlekompetence på en lang række områder: fødevarer, produktvalg, pædagogik, brug af naturen m.v. De føler selv at de er i stand til at tage stilling

Andre centrale værdier

Fællesskabet og den indbyrdes støtte er vigtig for deltagerne. Uveksling af erfaringer og råd og vejledning når der er brug for det. Det Grønne Råd er et projekt som støtter ildsjælene som er stærke ambassadører for bæredygtig tankegang

Spredning, information og ”ringe i vandet”

Eksempler på spredning er: Grønt nyhedsbrev til samtlige institutioner, (Positive tilbagemeldinger), temadage og grøn inspirationsdag for samtlige institutioner som er velbesøgte og med stigende tilslutning: Inspirationsdag 2002: 500 deltagere, 2003: 700 deltager, 2004: 1000 deltager

Handlemuligheder

Institutionerne har en række handlemuligheder men også begrænsninger: Der er mulighed for indkøb af miljøvenlige og økologiske produkter og institutionerne har selv skabt handlemuligheder ved ændret prioritering i hverdagen men økonomien er begrænset og der mangler administrativ og moralsk støtte til implementering af grøn hverdag

Organisering/ rammer om arbejdet (aftaler, procedure m.v.)

Der er faste rammer om møder, årlig inspirationsdag, arbejdsfordeling mellem institutionerne og Grøn Guide m.v.

Måleeffekt, miljøeffekter (hardcore indikatorer)

Økologiprocenten i rådets institutioner er på ca. 75 % (Dogmemålet) Økologi % i samtlige institutioner er på 40 %. Det skønnes at være en stigning fra 2000, men der er ikke foretaget målinger. Institutionerne i Det Grønne råd er 5,4 % point bedre til at affaldssortere og genbruge end hele institutionsgruppen (hvor i rådet også indgår) Institutionerne i Det Grønne Råd har næsten alle formuleret grønne målsætninger i deres virksomhedsplaner og er på dette område langt foran hele institutionsgruppen.

Konklusion og anbefalinger

Barrierer og forhold som har fremmet projektet og forankringen

Barriererne har været manglende støtte ovenfra både i form af ressourcer men mest i form af engagement og politiske udmeldinger. Det Grønne Råd er båret af ildsjæle, men det er på den anden side også en styrke for projektet.

+ og – i projektforsløb

+ Udvekslingen og fællesskabet i rådet har fungeret optimalt og været af stor betydning. De temadage og projekter som har været arrangeret har alle været en succes.

- Der er kommet for få nye med i rådet over årene i forhold til hvad rådet selv havde håbet

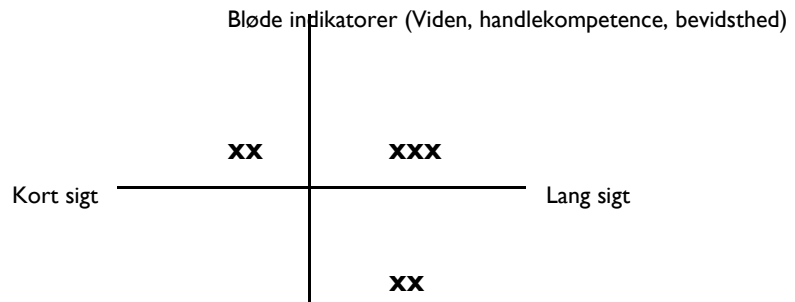
Hvad kunne/burde evt. være gjort anderledes

Større overensstemmelse med kommunale overordnede målsætninger om miljø og grønne tanker og den konkrete støtte samt sammenhæng med den løbende planlægning og beslutninger i forvaltningen i forhold til et grønt initiativ som Det Grønne Råd, ville være en stor fordel.

Andet

Det grønne råd giver tydeligt udtryk for at det er nødvendigt med en ressourceperson (Grøn Guide) for at rådet kan køre. Det er på trods af at Grøn Guide ikke bruger mange ressourcer da referatskrivning, mødeledelse og en stor del af arbejdet ved arrangementerne er fordelt i gruppen. Men det er en person det kan holde tråden sammen der er nødvendig.

Forankringsmodel - Hvordan er projektet placeret i modellen

Hårde indikatorer (Ressourcebesparelser, grønne indkøb m.v.)

Modellen beskriver forholdet mellem hårde og bløde indikatorer set på kort og lang sigt. Antallet af X'er angiver hvor stor vægt der er på de enkelte områder

Eksempel 8

**Forankringsredskab
Beskrivelse og evaluering**

Projektets navn: Grøn Guide – Lokal Miljøvejleder

Kommune: Herning

Kategori: Ressourcestøtte

Målgruppe: Daginstitutioner, - personale, børn, forældre

Kontaktperson: Grøn Guide Line Thastum, tlf. 96 28 26 99 e-mail: mjolt@herning.dk

Tidshorisont

Projektbeskrivelse

Kort beskrivelse og baggrund for projektet

Grøn Guide i Herning blev ansat i 1998 med tilskud fra den nu nedlagte grønne fond under miljøministeriet. Fra 1998 – 2003 var guiden ansat af en lokal forankret styregruppe og medfinansiering af kommunen. Fra 2003 har den grønne guide været fuldt kommunalt finansieret og ansat.

Grøn Guide er lokal miljøvejleder for borgere, virksomheder og kommunens egne institutioner. Grøn Guides opgave er at arbejde for forankring af miljømæssig bæredygtig tankegang gennem ressourcestøtte og samarbejde med lokale aktører, formidling af viden, anvisning af bæredygtige handlemuligheder, "fødselshjælper" for, og igangsætter af bæredygtige aktiviteter og projekter.

Formål:

At forankre bæredygtig tankegang blandt borgere, virksomheder og kommunens egne institutioner og forvaltninger. – og dermed være med til at skabe adfærdsændring i en bæredygtig retning.

(målbare) mål

Kan være mange og forskellige alt efter de projekter som igangsættes. Et overordnet målbart mål er at der er stor kendskab til guiden og at der gøres god brug af hende, at mange har mod på at samarbejde og igangsætte bæredygtige initiativer med ressourcestøtte fra guiden.

Målgruppe, aktører og initiativtagere

Oprindelige initiativtagere var en række lokale grønne grupper sammen med kommunen som med finansiering. Målgruppen er borgere, foreninger grupper, virksomheder og kommunens egne institutioner, som dermed også er aktører.

Grøn Guide selv er en vigtig aktør og arbejder under relativt åbne rammer med plads til at gribe aktuelle muligheder.

Tidsramme

Grøn guide er pt. Fastansat

Ressourceforbrug: tid/kr., frivillige og evt. andre ressourcer

Udover lønnen til Grøn Guide har guiden et mindre budget (75.000,- kr. årligt) til arrangementer, udarbejdelse af foldermateriale,

udstillingsmateriale m.v.

Der er mange frivillige ressourcer knyttet til Grøn Guides arbejde gennem samarbejde om miljøprojekter, m.v.

Aktiviteter

Oplysning, information og opbygning af viden blandt de forskellige målgrupper som: Nyhedsbreve, brevkasser, web-side, udstillinger, markedsdage, foredrag, temadage, kurser. Herigennem også anvisning af handlemuligheder og opbygning af handlekompetence.

Ressourcestøtte til borgere og gruppers Agenda-initiativer.

Netværksdannelse gennem ressourcestøtte til lokale grønne råd og grupper. Arbejde med konkrete kommunale miljømål som indføring af økologiske fødevarer samt miljøledelse.

Evaluering

Forankringsperspektiver

- Spredning, information og ”ringe i vandet”
- Handlemuligheder
- Organisering/ rammer om arbejdet (aftaler, procedure m.v.)
- Måleeffekt, miljøeffekter (hardcore indikatorer)

Oplysning og viden – for deltagerne og andre

En stor del af guidens arbejde er formidling af viden om miljø og grøn livsstil og, anvisning af bæredygtige handlemuligheder gennem nyhedsbreve, brevkasse i lokalavisen m.v. Mange tilbagemeldinger og spørgsmål til brevkassen viser at oplysningerne bliver læst og brugt.

Ejerskab for aktørerne

En af opgaverne er netop at skabe medansvarlighed og medejerskab hos aktørerne i forbindelse med en bæredygtig udvikling. Derfor er medbestemmelse og ligeværdigt samarbejde centralt i guidens arbejde. Nogle projekter er udsprunget fra aktørerne selv andre fra guiden, men der er altid fokus på målgruppens behov og ønsker.

Handlekompetence

Det er en af guidens opgaver at være med til at skabe handlekompetence. Handlekompetence opstår hvor oplysninger gennem afprøvning i praksis, erfaring og udveksling med andre kombineres. Derfor er både oplysninger/information, kurser projekter og netværksgrupper med til at skabe handlekompetence

handlemuligheder. Det er svært at måle dette men det fremgår i en række af de netværk som guiden indgår og er ressourceperson i: Det Grønne Råd for Herning kommunes daginstitutioner, Det Lokale Miljøråd, Landsskuenaturen, Den interne agendagrube, projektarbejdsgrupper m.v.

Andre centrale værdier

Der er mange initiativer og ønsker som kun lige mangler en smule ressourcestøtte for at blive virkelighed. Derfor er den personlige ressourcestøtte som guiden kan give og hende/hans erfaring, viden og netværk det allervigtigste. Det re netop lige det vand eller gødning der skal til for at få projekter til at gro.

Spredning, information og ”ringe i vandet”

Der er en god spredningseffekt af guidens arbejde idet mange igangsatte initiativer har udviklet sig og givet ”knopskydning”: Økologi-projekt udviklede sig til opstart

af Det Grønne Råd. Grønne stande på landsskuepladsen har befordret udvikling og samarbejde om landsskuenatur m.v. Brevkasse i lokalpressen er på opfordring udvidet til boligaviser. Grøn Guides tidligere styregruppe er blevet til Det Lokale Miljøråd, som igen har oprettet flere undergrupper. Borgerhenvendelser vedr. miljøindkøb udviklede sig til et samarbejde om udgivelse og husstandsomdeling af en lokal miljø- og indkøbsguide ” Herning Miljøguide” hvert andet år o.s.v.

Handlemuligheder

Guiden skal anvise, og være med til at skabe handlemuligheder i en bæredygtig retning. Det kan være samarbejde med indkøbskontoret om grønne indkøbsaftaler, hjælp til omlægning til økologi, oplysninger om lokale grønne indkøbsmuligheder m.v.

Organisering/ rammer om arbejdet (aftaler, procedure m.v.)

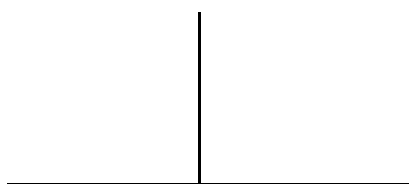
Grøn Guide er kommunalt ansat under Miljøafdelingen, men har åbne arbejdsrammer med plads til støtte at gribe de lokale muligheder for en bæredygtig udvikling som viser sig og sætte ressourcer ind hvor det vil være aktuelt og muligt i forhold til tid og økonomi.

Måleeffekt, miljøeffekter

Det er svært at vurdere i hvor høj grad Grøn Guides arbejde har bidraget til en bæredygtig adfærd blandt aktørerne, både fordi dette kan være svært målelig men også fordi det er ressourcekrævende at måle. Der er dog nogle eksempler: Økologiske indkøb i daginstitutionerne er steget fra ca. 10 – 40 % siden arbejdet med daginstitutionerne. Affaldssortering er indført ved en række arrangementer på landsskuepladsen.

Antal projekter igangsæt og søgning til arrangementer, kan også måles, men viser måske mindre om forankringseffekten.

Generelt vurderes projekternes succesmulighed (her under forankringsmulighed) inde de igangsættes.

Evaluering

Konklusion og anbefalinger

Barrierer/udfordringer og forhold som har fremmet projektet og forankringen

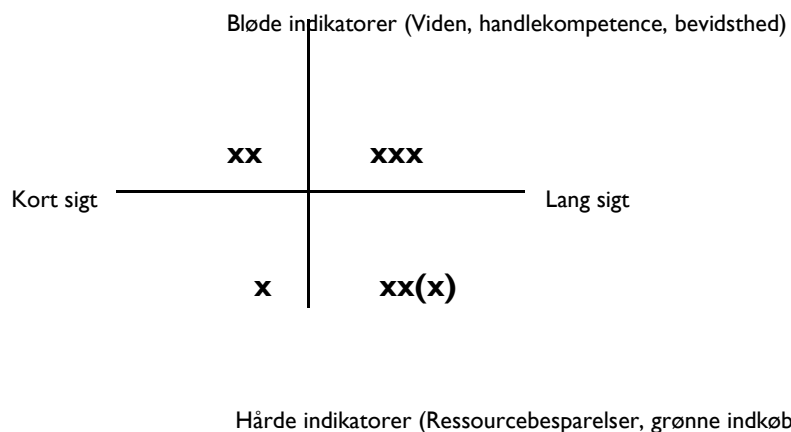
Det at der er en lokal miljø-ressourceperson som kan opbygge netværk og være synlig over lang tid er det bærende i grøn guide projektet.

Er man nød til at prioritere så: Hellere en fast og god ressourceperson end et/flere store og ressourcekrævende kampagne- eller formidlingsprojekter eller lignende.

Barrierer: Der hvor der er manglende sammenkobling med en bæredygtig holdning idet kommunale system og i politiske beslutninger er der en barriere for at Grøn Guides arbejde kan have den fulde effekt.

Fordele: Det er en stor fordel for arbejdet med forankring af miljømæssig bæredygtig tankegang at Grøn Guide overfor aktørerne ikke har status af kommunal embedsmand i en autoritativ forstand. At guiden har åbne arbejdsrammer og et budget at disponere over er også vigtigt.

Forankringsmodel - Hvordan er projektet placeret i modellen

Modellen beskriver forholdet mellem hårde og bløde indikatorer set på kort og lang sigt. Antallet af X'er angiver hvor stor vægt der er på de enkelte områder

Eksempel 9

**Forankringsredskab
Beskrivelse og evaluering**

Projektets navn: Grønne stande på Landsskuet

Kommune: Herning

Kategori: Event

Målgruppe: Borgere bredt især familien også daginstitutioner samt selvbyggere og landmænd

Kontaktperson: Grøn Guide Line Thastum, tlf. 96 28 26 99 e-mail: mjolt@herning.dk

Tidshorisont

Projektbeskrivelse

Kort beskrivelse og baggrund for projektet

Grønne stande på Landsskuet i Herning, som er et stort dyrskue med ca. 40.000 besøgende, er en samling af grønne, miljøvenlige og økologiske producenter, forhandlere foreninger m.v. Deltagerne er primært, men ikke udelukkende lokale.

Arrangementer er tilbagevendende hvert år i juni måned.

Formål

Information, oplysninger og udveksling mellem producenter og forbrugere, om miljøvenlige produkter og valgmuligheder. Desuden er det et formål at danne netværk mellem aktørerne og på længere sigt skabe basis for forankring af bæredygtig tankegang.

(målbare) mål

Kortsigtede målbare mål er: Mange besøgende på De Grønne Stande, standholderens salg af produkter på standen, medieomtale. Lidt mere langsigtede målbare mål er f.eks. : salg af idéer og projekter som pilerensningsanlæg og naturlegeplads.

Målgruppe, aktører og initiativtagere

Målgruppen er: Borgere bredt især familien, også daginstitutioner, selvbyggere og landmænd.

Aktører og initiativtager. Grøn Guide i Herning er koordinator for projektet som omfatter samarbejde med både Landsskuepladsens administration samt de forskellige deltagende stande. Oprindelig initiativtager var områdets økologikonsulent.

Tidsramme

Grønne stande er et tilbagevendende arrangement, som startede i 1997 med den lokale økologikonsulent som koordinator i 1999 blev Grøn Guide som koordinator.

Ressourceforbrug: tid/kr., frivillige og evt. andre ressourcer

Grøn Guide bruger som koordinator omkring 70 timer på at koordinere og afholde arrangementet alt efter hvor mange frivillige der deltager. Landsskueadministrationen bruger mindst lige så mange

timer.

Aktiviteter

Udstillinger, smagsprøver demonstrationer, snak med de besøgende indenfor de nævnte stande som opstiller de tre dage ved landsskuet.

Evaluering

Forankringsperspektiver

Oplysning og information – Viden for deltagerne og andre

En stor del af projektet med De Grønne Stande, handler om oplysning og information til forbrugerne/borgerne om miljøvenlige produkter og valgmuligheder. Vi har haft udstillinger, information og produkter inden for: Økologisk dyrkning og fødevarer, økologisk og naturlig beklædning og tekstiler, personlig pleje, børn og babyer, Legetøj, tilsætningsstoffer, rengøring, miljøvenlige byggematerialer, miljøvenlig have dyrkning, pilerensning, ewnergibesparelser m.v.

Ejerskab for aktørerne

”Landsskuet A/S” som administrere pladsen har som aktør har et stort ejerskab for projektet. De grønne stande har mere ejerskab end standholdere på messer ellers ville have, da de er med i et netværk omkring standene og har medindflydelse i et vist omfang.

Handlekompetence

Handlekompetencen ligger i oplysningerne om alternative miljø- og sundhedsvenlige valgmuligheder. Muligheden for at se, føle, smage, på produkter og få en snak med producenter og andre som har viden på de forskellige områder er et skridt videre mod handlekompetence end blot at få oplysningerne f.eks. gennem medierne.

Andre centrale værdier

Den positive holdning som folkene fra ”Landsskuet A/S” har fået til bæredygtig tankegang gennem samarbejdet om De Grønne stande er en af de centrale forankringsværdier i projektet. Her snakker vi om større fokus på bæredygtig drift f.eks. affaldssortering og materialevalg. Desuden fokus på natur og miljø med opførelse af et økologisk demonstrationshus, beplantninger, naturlegeplads, økologiske højbede m.m. som bl.a. har ført til afholdelse af en række grønne kurser. Sammenhold mellem aktørerne/ standholderne om at ”vise den grønne fane” er også en positiv værdi..

Spredning, information og ”ringe i vandet”

De Grønne Stande på Landsskuet har på flere måder en spredningseffekt. Det er vores tydelige opfattelse at mange mennesker har fået mange oplysninger og handlemuligheder med hjem. Der ud over er der sket en stor udvikling på Landsskuepladsen i en bæredygtig retning, som i et stort omfang er inspireret gennem samarbejdet med De Grønne Stande. (Se ovenfor). Flere af deltagerne på

De Grønne Stande har desuden selv etableret kontakter og samarbejder.

Handlemuligheder

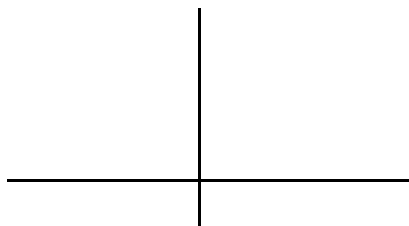
En del af målsætningen med De Grønne Stande er at anvise handlemuligheder for de besøgende. Vi mener også vi kan se dette i form af stor interesse, folk som vender tilbage med spørgsmål og at producenterne kan mærke interesse og salg af deres miljøvenlige produkter - uden at dette dog er gjort op.

Organisering/ rammer om arbejdet (aftaler, procedure m.v.)

Grøn Guide er koordinator i samarbejde med "Landsskuet A/S" som har sekretariatsfunktionen.

Måleeffekt, miljøeffekter

Der er ikke opgjort nogen direkte effekter af projektet. Følgende kunne opgøres:
På kort sigt: Antal besøgende på De Grønne Stande, standholderens salg af produkter på standen, medieomtale. Lidt mere langsigtet: Salg af idéer og projekter som pilerensningsanlæg og naturlegeplads. - En løst opgørelse viser at der blev solgt 8 pilerenseanlæg på Landsskuet 2004.

Evaluering

Konklusion og anbefalinger

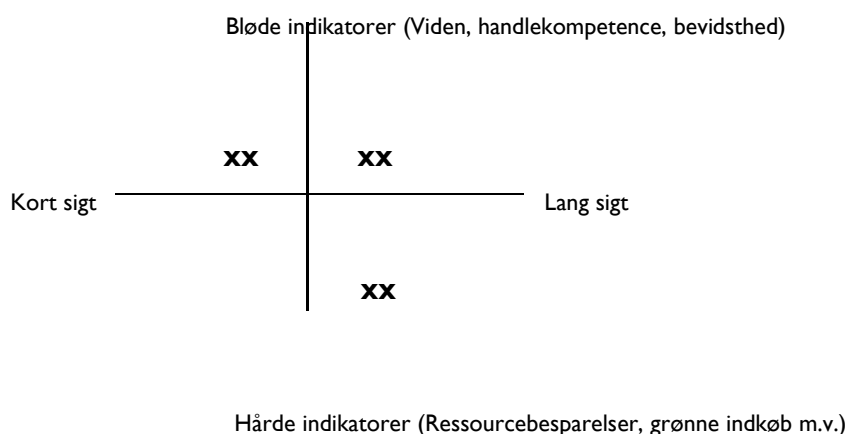
Barrierer/udfordringer og forhold som har fremmet projektet og forankringen

Følelsen af at der har været interesse og en god snak med folk som har besøgt De Grønne Stande, er efter vores mening et godt udgangspunkt for at vurdere at der opbygges et grundlag for forankring af bæredygtig tankegang gennem projektet. Et af problemerne ved at måle effekten gennem opgørelse af salg, antal henvendelser m.v. er manglende ressourcer. Det tager tid at opgøre sådan noget. Det nære samarbejde mellem de forskellige lokale aktører er meget positiv og en nødvendig basis for projektet. Projektet har en relevans som udstillingsvindue for en bæredygtig livsstil.

Det har været en udfordring at få visse grønne standholdere til at komme så langt vest på som Herning, da der mindre fokus på grønt forbrug her end længere øst på i Danmark.

Som koordinator er det vigtigt at systematisere processen og lave tydelige og enkle aftaler og anvisninger.

Forankringsmodel - Hvordan er projektet placeret i modellen

Modellen beskriver forholdet mellem hårde og bløde indikatorer set på kort og lang sigt. Antallet at X'er angiver hvor stor vægt der er på de enkelte områder

Eksempel 10

Forankringsredskab Beskrivelse og evaluering

Projektets navn: Brugergruppen

Kommune: Albertslund Kommune

Kategori: Organisering

Målgruppe: Borgere i Albertslund

Kontaktperson: Hans Henrik Høg

Tidshorisont

Brugergruppen har eksisteret i 25 år

Projektbeskrivelse

Brugergruppen blev oprettet allerede i 1980,

Brugergruppens formål er:

Gennem dialog og samarbejde med forvaltning, borgere og politikere at sikre borgerne i Albertslund indflydelse på de vigtigste beslutninger på forsyningsområdet: Renovation og genbrug, varmforsyning, vandforsyning og kloakforsyning

- **At sikre borgerne information om tiltag vedrørende kommunens forsyningsområde**
- **At sikre kommunalbestyrelsen information om borgernes vurdering af forsyningsområdet**
- **At sikre fremdrift i Agenda 21 arbejdet i Albertslund**

Deltagelse fra boligområderne:

Brugergruppen består af en repræsentant fra hvert boligområde – i alt ca. 80 i kommunen – uanset størrelse. Der lægges således ikke op til, at repræsentation og indflydelse nøjagtigt afspejler antallet af beboere i det enkelte boligområde, men snarere til at sikre, at alle interesser og gode ideer kan komme frem, og samtidig tilstræbes det, at alle beslutninger tages i enighed.

Deltagelse fra kommunen:

Formanden for miljø- og Planudvalget er formand for brugergruppen.

Derudover deltager Miljø- og Plandirektøren og koordinatoren for brugergruppen i alle brugergruppemøder. Ved hvert brugergruppemøde er der endvidere 3-4 medarbejdere med alt efter hvilke sager, der er på dagsordenen.

Brugergruppen holder møde ca. 5 gange om året

Evaluering Brugergruppemedlemmerne diskuterer stort og småt inden for affaldsplanlægning, varme-, vand- og kloakforsyning. Det betyder, at når kommunalbestyrelsen efterfølgende skal tage stilling til sagerne og træffe de endelige beslutninger, så har sagerne været vendt og drejet, udviklet og rettet til blandt dem, der har skoen på og ved hvor den trykker ude i boligområderne

Til at forberede møderne i Brugergruppen vælges der hvert andet år 8 medlemmer til en Arbejdsgruppe, der så vidt muligt afspejler boligsammensætningen i kommunen.

Brugergruppen kan nedsætte ad hoc-arbejdsgrupper i det omfang der er behov for det. Der har f. eks været nedsat ad hoc arbejdsgrupper for affald og en ad hoc arbejdsgruppe om fjernvarme.

Da brugergruppen består af repræsentanter fra alle Albertslund Kommunes boligområder forventes de beslutninger, der tages i brugergruppen spredt til alle grundejerforeninger. Flere af boligområderne har nyhedsbreve, hvor også beslutninger fra Brugergruppen er refereret

Brugergruppen har været med til at sikre et veludviklet demokrati og borgerindflydelse med tætte bånd mellem borgere og forvaltning på forsyningsområderne Varme, renovation, vand og kloak. Det er en kendsgerning, at mange af de ordninger og miljøtiltag, der gælder indenfor disse områder i Albertslund Kommune kan tilskrives Brugergruppens meget aktive deltagelse.

Brugergruppen er de seneste år begyndt at arbejde mere systematisk, så der hvert år udpeges fokusområder, og hvert år udarbejdes en årsrapport.

Evaluering

Konklusion og anbefalinger

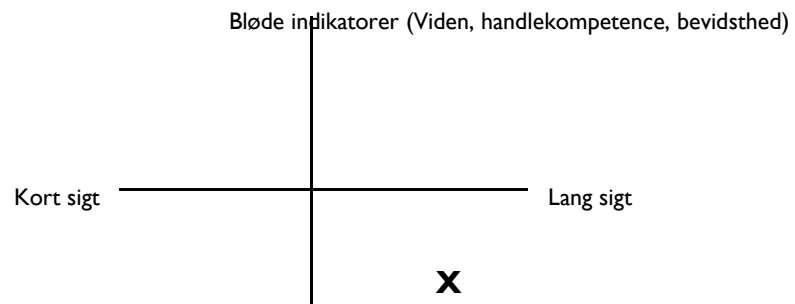
Forbedringsmuligheder:

Der er flere boligområder, som kun sjældent møder op. Forvaltningen er begyndt at kontakte de grundejerforeninger, hvis repræsentanter ikke møder op, men resultatet er endnu ikke slået igennem.

(find de konkrete tal fra protokollerne og sammenlign den med det mulige antal deltagere fra boligområderne).

Det bør undersøges om forvaltningen kan gøre noget for at bedre prædningen fra brugergruppemedlemmerne og ud i boligområderne?

Forankringsmodel - Hvordan er projektet placeret i modellen

Hårde indikatorer (Ressourcebesparelser, grønne indkøb m.v.)

Modellen beskriver forholdet mellem hårde og bløde indikatorer set på kort og lang sigt. Antallet af X'er angiver hvor stor vægt der er på de enkelte områder

Eksempel 11

Forankringsredskab Beskrivelse og evaluering

Projektets navn: Projekt Min by Ren by

Kommune: Albertslund Kommune

Kategori: Projekt

Målgruppe: Borgere i Albertslund (skal opleve et renere Albertslund)

Kontaktperson: Anne Mette Lysemose

Tidshorisont

Projektet er igangsat i foråret 2005

Projektbeskrivelse

Albertslund Kommune skal være renere. Kommunalbestyrelsen har derfor i forbindelse med vedtagelsen af Budget 2005 besluttet at iværksætte en ny model for renholdelsen af kommunen.

Forvaltningen har indhentet et juridisk responsum, som vurderer, at det vil være muligt at brugerfinansiere renholdelse af de offentlige arealer, som ikke er omfattet af vejloven (veje, stier, pladser og torve). Samtidig vurderes det, at det ikke vil være hensigtsmæssigt at finansiere en renholdelse på et område både via skatten og via forbrugsafgifterne. Renholdelsen af en bestemt type område bør således enten være finansieret via takster eller via skatten.

Kommunalbestyrelsen har på dette grundlag besluttet at takstfinansiere renholdelsen af natur- og parkområder.

Projektet kører foreløbig som en forsøgsordning, der er begrænset til 2005. Kommunalbestyrelsen har besluttet, at ordningen skal evalueres i forbindelse med Brugergruppens behandling af budget 2006. På baggrund af evalueringens resultater og Brugergruppens indstilling, skal kommunalbestyrelsen herefter tage stilling til, hvorvidt ordningen skal fortsætte i 2006.

Evaluering

Forankringsperspektiver

Det ligger pt. ikke helt fast hvor mange interessenter, der skal inddrages i projektet, men foreløbig er der gjort følgende overvejelser:

Boligområde inddrages f.eks. ved:

- At udpege ambassadører i de enkelte boligområder, som hjælper kommunen med oplysninger om hvor der er beskidt, fylder HØM-HØM poser i affaldsbeholderne m.m.
- At lade renholdelse af udearealerne være gennemgående tema til Kommunens Grønne Dag på materialegården.
- I forlængelse af Grøn Dag at gennemføre kampagne a la den kendte "forårsrengøring" og/eller kampagne om fjernelse af ubenyttede cykler.
- At koordinere en kampagne om "forårsrengøring" med eventuel ekstra renholdelse i boligselskaberne.
- At udbygge samarbejdet mellem kommunen og boligselskaberne i forhold til grænseområderne mellem offentlige og private arealer, herunder informere hinanden om klager, som modparten har ansvaret for at reagere på.
- At udbygge kommunens hjemmeside med fyldige oplysninger om projektet, herunder muligheder for at læse om de forskellige indsatser, link til Materialegårdens call-center, konkurrence m.v.
- At sørge for, at der er links til projektet på boligselskabernes / grundejerforeningernes hjemmeside.

3.1

3.2 Virksomhederne inddrages f.eks. ved:

- At gennemføre en kampagne for virksomhederne, hvor man oplyser om deres pligter til at holde rent. Man kunne sætte særligt fokus på de virksomheder, som producerer eller sælger ting, der skaber affald.
- At bruge miljøavisen til at informere om projektet, herunder henvise til call-centret.
- At få virksomhederne/butikkerne til at bakke op om f.eks. en kampagne som "forårsrengøring" (hænge plakater i butikken, sponsere præmier til renholdelses-konkurrencer m.m.)
- At gennemføre en kampagne, hvor samtlige butikker i Albertslund Centrum er ude med kost og spand hver formiddag kl. 10.00 en uge i træk.

3.3 Skov- og Naturstyrelsen overvejs inddrages ved:

- At kommunen indgår i en dialog med Skov- og Naturstyrelsen om, hvorvidt man kunne koordinere kommunens og Skovvæsenets renholdelsesindsats.
- At undersøge mulighederne for at koble børn og skoven via "skoven-i-skolen" aktiviteter.

3.4 Skolerne inddrages f.eks. ved:

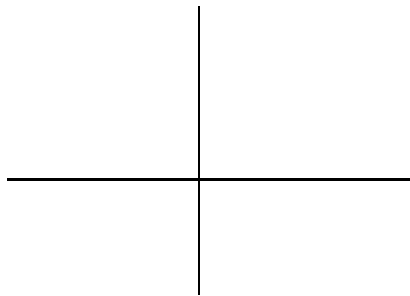
- At arbejde bevidst med renholdelse som tema, og derigennem starte en holdningsbearbejdning.
- At udpege et klassetrin på hver skole til "affaldssheriffer".
- At deltage i kommunens kampagneuge med særligt fokus på renhold og selv

hjælpe til med at gøre rent/samle affald.

- At udskrive konkurrence om f.eks. logo/slogan på skolerne, hvem der samler mest affald, laver bedste collage eller finder på en god måde at renholde på.
- At udlevere cap/t-shirt med logo.
- At erfarne renholdelsesmedarbejdere holder korte foredrag i klasserne om "hvor det er værst" og "hvad koster det egentlig".
- At arrangere skattejagt i en af parkerne med poster, som handler om renholdelse.

3.5 Foreningslivet inddrages f. eks ved:

- At arrangere et løb for foreningerne, hvor "renholdelse" er tema (f.eks. orienteringsløb med poster om renholdelse)
- Sætte særligt fokus på affald og renholdelse ved udvalgte udendørs arrangementer, sportsstævner m.v.

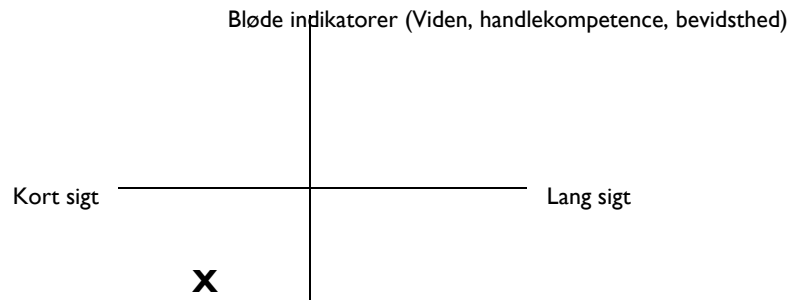

Evaluering

Konklusion og anbefalinger

- **Projektet er endnu ikke så langt**

Forankringsmodel - Hvordan er projektet placeret i modellen

Hårde indikatorer (Ressourcebesparelser, grønne indkøb m.v.)

Modellen beskriver forholdet mellem hårde og bløde indikatorer set på kort og lang sigt. Antallet af X'er angiver hvor stor vægt der er på de enkelte områder